

Držba a vydržení

ABGB (č. 946/1811 JGS – Sb. z. s.)

HLAVA PRVÁ

O držbě /§ 309-352/

Majitel. Držitel

§ 309

Kdo má věc ve své moci nebo úschově, sluje její majitel. Má-li majitel věci vůli ji za svou podržeti, jest jejím držitelem.

....

Způsoby nabytí držby;

§ 312

Hmotné movité věci berou se v držbu fyzickým uchopením, odvedením nebo schováním; nemovité však vstoupením na ně, omezením, ohrazením, označením nebo vzděláním. V držbu nehmotných věcí nebo práv vchází se jejich upotřebením ve vlastním jméně.

....

HLAVA ČTVRTÁ

O promlčení a vydržení.

Vydržení.

§ 1452

Převede-li se promlčené právo následkem zákonné držby zároveň na někoho jiného; nazývá se vydrženým právem a způsob nabytí vydržením.

Kdo může promlčeti a vydržeti.

§ 1453

Každý, kdo je jinak způsobilý k nabývání, může také vlastnictví nebo jiných práv nabytí vydržením.

Proti komu.

§ 1454

Promlčení a vydržení mají průchod proti každé soukromé osobě, která je způsobilá svá práva sama vykonávat. Proti poručencům a chráněncům; proti církvím, obcím a jiným právnickým tělesům, proti správci veřejného jmění a proti těm, kdož jsou bez své viny nepřítomni, dopouštějí se jen za omezení níže (§§ 1494, 1472 a 1475) uvedených.

Které předměty.

§ 1455

Čeho lze nabytí, to lze i vydržeti. Věci však, kterých pro jejich podstatnou povahu nebo podle zákona nelze držeti; rovněž věci a práva, jichž nelze vůbec zciziti, nejsou předmětem vydržení.

§ 1456

Z toho důvodu nemůže býti ani nabyto vydržením práv hlavě státu jako takové náležejících, např. právo ukládati cla, raziti mince, vypisovati berně a jiná výsostná práva (regalia), ani nemohou býti promlčeny závazky, odpovídající těmto právům.

§ 1457

Jiná práva hlavě státu příslušející, nikoli však výlučně vyhrazená, např. mýtění, honba, rybářství apod., mohou sice býti vydržena vůbec jinými státními občany, ale jen v čase delším než obyčejném (§ 1472).

§ 1458

Práva manžela, otce, dítěte a jiná osobní práva nejsou předmětem vydržení. Avšak těm, kdo taková práva vykonávají poctivě, prospívá nezaviněná nevědomost, že mohou svých domnělých práv zatím hájiti a vykonávati.

§ 1459

Práva člověka nad jeho činy a nad jeho vlastnictvím, např. kupovati zboží tu nebo onde, užívati svých luk nebo své vody, nepodléhají promlčení, vyjmajíc případ, že zákon s opominutím výkonu po nějaký čas výslovně spojuje jejich ztrátu. Zakázala-li však jedna osoba druhé výkon takového práva, nebo jí v tom zabránila; počíná držba zapovídacího práva se strany jedné osoby vůči svobodě druhé osoby okamžikem, kdy se tato zákazu nebo zabránění podrobila, a způsobuje se tím, sejdou-li se všechny ostatní náležitosti, promlčení nebo vydržení (§§ 313 a 351).

Náležitosti vydržení:

1. držení;

§ 1460

K vydržení je potřebí kromě způsobilosti osoby a předmětu: aby někdo byl ve skutečném držení věci nebo práva, jichž tímto způsobem má nabyti; aby jeho držení bylo pořádné, poctivé a pravé a aby v něm bylo pokračováno po všecken čas, vyměřený zákonem (§§ 309, 316, 326 a 345).

a sice a) pořádné;

§ 1461

Každé držení jest pořádné a k vydržení postačující, zakládá-li se na takovém právním důvodu, který by postačil k převzetí vlastnictví, kdyby bylo náleželo převodci. Takové jsou např. odkaz, darování, zápůjčka, koupě a prodej, směna, placení atd.

§ 1462

Věci zastavených, půjčených, do schování nebo požívání daných nemohou věřitelé, vypůjčitelé a schovatelé nebo poživatelé nikdy nabyti vydržením pro nedostatek pořádného právního důvodu. Dědicové jejich představují zůstavitele a nemají více právního důvodu než tito. Jen třetímu pořádnému držiteli může vydržecí doba prospěti.

b) poctivé;

§ 1463

Držení musí býti poctivé. Nepoctivost předchozího držitele nevádí však bezelstnému zástupci nebo dědici, aby počal vydržení ode dne jeho držení (§ 1493).

c) pravé.

§ 1464

Držení musí být pravé. Zmocní-li se někdo věci násilím nebo lstí, nebo se v držení potajmu vplíží, nebo věc jen jako výprosu drží; nemůže ji vydržeti ani on sám, ani jeho dědicové.

2. projití času.

§ 1465

Pro vydržení a promlčení je též potřebí zákonem předepsaného projití času. Kromě času, ustanoveného zákony v některých případech zvláštních, určuje se tu vůbec míra času nutná ve všech ostatních případech k vydržení nebo k promlčení. Při tom přichází v úvahu jak různost práv a věcí, tak i osob.

Doba vydržecí. Řádná.

§ 1466

Vlastnické právo, jehož předmětem jest movitá věc, vydrží se tříletým právním držením.

§ 1467

zrušen

§ 1468

Kde nejsou ještě zavedeny řádné veřejné knihy a nabytí nemovitých věcí jest prokazovati soudními spisy a jinými listinami, nebo není-li věc zapsána na jméno toho, kdo držení práva nad ní vykonává; skončuje se vydržení teprve po třiceti letech.

Střední občanský zákoník č. 141/1950 Sb.

3. vydržením;

§ 115

Vydržením lze nabyt vlastnického práva, nejde-li o nezcizitelné věci, které jsou v socialistickém vlastnictví.

§ 116

(1) Práva vlastnického k věci movité nabude, kdo ji drží oprávněně (§ 145) a nepřetržitě po tři léta; jde-li o věc nemovitou, je třeba vydržecí doby desetileté.

(2) Kdo nabude oprávněné držby od držitele oprávněného, může si započíst vydržecí dobu předchůdce.

§ 117

O běhu doby vydržecí platí přiměřeně tytéž zásady, které platí o běhu doby promlčecí.

§ 118

Ustanovení o vydržení práva vlastnického platí obdobně o vydržení jiných práv věcných.

....

Držba

Pojem a obsah

§ 143

Držitelem je, kdo s věcí nakládá jako se svou anebo kdo vykonává právo pro sebe.

§ 144

Držeti věci, jakož i práva, která dopouštějí trvalý nebo opětovný výkon.

Držba oprávněná

§ 145

(1) Je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu věc nebo právo náleží, je držitelem oprávněným.

(2) V pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná.

§ 146

Oprávněný držitel věci má, pokud zákon nestanoví jinak, stejná práva jako vlastník, i když není jejím vlastníkem. To platí obdobně o oprávněném držiteli práva.

§ 147

Všechny v době oprávněné držby vytěžené užitky věci a plody od ní oddělené jsou vlastnictvím držitele.

§ 148

(1) Oprávněnému držiteli nahradí vlastník náklad účelně na věc učiněný, a to podle jeho ceny v době, kdy mu věc vrátí, nejvýše však náklad skutečný. Obyčejné náklady udržovací nehradí.

(2) Z nákladu učiněného ze záliby nebo pro okrasu hradí vlastník oprávněnému držiteli jen tolik, o kolik věc získala na ceně; držitel má však na vůli, aby si oddělil a vzal, co takto pořídil, pokud je to možné bez zhoršení podstaty věci a pokud se tím poměrům nepřiměřeně neztíží její užívání.

§ 149

Držba neoprávněná

(1) Neoprávněný držitel je povinen s věcí vydat i všechen užitek a nahradit škodu, která vznikla z jeho držby.

(2) Z nákladu učiněného neoprávněným držitelem nahradí se jen tolik, kolik bylo třeba pro trvalý zachování věci; držitel má však na vůli, aby si oddělil a vzal, co pořídil nákladem nad to učiněným, pokud je to možné bez zhoršení podstaty věci a pokud se tím poměrům nepřiměřeně neztíží její užívání.

Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.

Do novely občanského zákoníku 131/1982 Sb. neobsahoval občanský zákoník ustanovení o držbě a vydržení.

Ochrana držby

§ 132a

(1) Kdo s věcí nakládá jako se svou a je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu věc patří, má - pokud není stanoveno jinak - obdobná práva na ochranu, jaká má vlastník věci.

(2) To platí obdobně i o tom, kdo vykonává právo odpovídající věcnému břemenu pro sebe a je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že má k věci právo.

(3) Ten, kdo při výkonu práv podle odstavců 1 a 2 účelně vynaložil na věc náklad, má právo na jeho náhradu v rozsahu odpovídajícím zhodnocení věci ku dni jejího vrácení; náhrada běžných udržovacích nákladů mu nenáleží.

....

Vydržení

§ 135a

(1) Vlastníkem věci, která může být předmětem osobního vlastnictví, se stane občan, který má nepřetržitě v držbě (§ 132a odst. 1) movitou věc po dobu tří let a nemovitou věc po dobu deseti let. Obdobně, pokud není stanoveno jinak, nabude občan i právo odpovídající věcnému břemenu (§ 132a odst. 2).

(2) Jde-li o pozemek nebo jeho část, který má občan nepřetržitě v držbě (§ 132a odst. 1) po dobu deseti let a k němuž by jinak mohlo být zřízeno právo osobního užívání (§ 199 odst. 1), nabývá vlastnictví k pozemku nebo jeho části stát; občan nabývá právo, aby s ním byla uzavřena dohoda o osobním užívání pozemku v rozsahu uvedeném v § 200. Je-li výměra pozemku větší než nejvyšší přípustná výměra podle § 200 a lze-li podle územního plánu nebo územního rozhodnutí přenechat k osobnímu užívání více částí tohoto pozemku má občan právo vybrat si jen jednu z těchto částí, k níž se pak jako k samostatnému pozemku dohodou zřídí právo osobního užívání.

(3) Takto však nelze nabýt věc z majetku v socialistickém vlastnictví nebo věc, ke které má socialistická organizace právo užívání podle zvláštních předpisů. Takto nelze nabýt ani právo k pozemku, který je v socialistickém vlastnictví nebo ke kterému má socialistická organizace právo užívání podle zvláštních předpisů.
*)

(4) Do doby podle odstavců 1 a 2 může si občan započítat dobu, po kterou jeho právní předchůdce měl věc nepřetržitě v držbě, anebo nepřetržitě vykonával právo odpovídající věcnému břemenu.

(5) Na běh dob podle odstavců 1 a 2 použije se přiměřeně ustanovení o promlčení.